

SOCIALIZEM v SZ Rusija izstopi - **1. BELI**: nasprotniki revolucije + zagovorniki carskega režima **2. RDEČI** >> državljanska vojna 4 leta; pomoč VB, ZDA, Francije, Japonske: gospodarska blokada Rusije, vojaki; rdeči 1920 v ofenzivo, poljske čete do Varšave; premagajo bele v evropskem delu Rusije – **BOLJŠEVIKI** //med državljansko vojno/načela marksizma: družbena lastnina proizvodnih sredstev + diktatura proletariata; ukinitve tržnega gospodarstva + uvedejo obvezno oddajo presežkov državi >> lakota, kmečki upori //po vojni// poskušajo ukiniti tržno gospodarstvo, blagovna menjava, poddržavljena industrija >> VOJNI KOMUNIZEM **NOVA GOSPODARSKA POLITIKA** Lenin; 1921 ukinitve revizicije, naradni davek > boljši položaj kmetov (svobodna prodaja presežkov, zasebna podjetja, trgovine) **STALIN GOSPODARSKA UREDITEV**: 5LETKE: kolektivizacija na podeželju; siljenje kmetov v **kolhoze** (skupno kmetijsko posestvo) + **sovhoze** (državno kmetijsko posestvo), **jemanje premoženja** kmetom; **modernizacija** naj bi povečala proizvodnjo // UPORI: klanje živine, požiganje polj // S. hotel **INDUSTRIJSKO VELESILO**: **1va 5letka**: 1927; pospešena elektrifikacija + razvoj črne metalurgije **2uga 5letka**: 1933; industrijska podjetja za Uralom, Sibirija **3tja 5letka**: ni dokončana //ČISTKE; velika delovna taborišča v Sibiriji; **TAJNA POLICIJA**: nadzoruje dogajanje v družbi + ukrepa // aktivno vključevanje SZ v evropsko politiko (rast fašizma, nacizma); 1934 sprejeta v DRUŠTVO NARODOV; poziva na boj proti F+N, ne uspe, zato sklene 1939 **POGODBA O NENAPADANJU s HITLERJEVO NEMČIJO**; **FAŠIZEM ITALIJA**: slabe finančne + gospodarske razmere, zadolžena, brezposelnost, revolucije >> **vzpon FAŠISTOV**: objubljaljo red + mir + razrešitev nacionalnih, socialnih problemov; **1922** zlomili splošno delavsko stranko + fašistično zborovanje v Neaplju (krenite proti Rimu) **konec oktobra** Viktor Emanuel III preda vladu Mussoliniju; **SINDIKALISTIČNE ZAMISLI + NACIONALIZEM**: dedinja antičnega imperija, prevlada v Sredozemlju; vlada ene stranke; **DUCE**: voditelj stranke + vsa oblast **OSVAJANJA**: Reka, del Dalmacije // **Lateranska pogodba 1929**: Vatikan + naklonjenost katoliške cerkve//, 1935 napad na Etiopijo (sankcije zoper IT); 1936 zasede Etiopijo **MUSSOLINI + HITLER** vprašanje političnega vpliva v Avstriji; **1936 prijateljska pogodba**: **OS RIM-BERLIN**; **1937** IT izstopi iz Društva narodov; **1938** veliki fašistični svet prizna priključitev Avstrije Nemčiji **1939** okupiranje Albanije **NACIZEM WEIMARSKA REPUBLIKA** **1919** Weimar: ustava nemške republike: parlament, neposredno izvoljen predsednik, neodv. od parlamenta //nezadovoljstvo, visoke vojne odškodnine, omejitve vojske// **1920 NACIONALNO-ŠOVINISTIČNI PROGRAM** (NSDAP); Adolf Hitler: pangermanizem, rasizem, antisemitizem, državni centralizem, antikapitalizem **1923** puč, hoče na oblast, zapor **VELIKA GOSPODARSKA KRIZA** 1933 sprejme H. povabilo Hindenburga + postane nemški kancler 1933 da požgati parlament + obtoži komuniste; ukaz o ukinitvi demokratičnih svoboščin weimarske republike (zapirajokomuniste) **NAČRTO GOSPODARSTVO**: 1. vojaška ind; brezposelnost: javna dela (gradnja avtocest, jezov + tovarn) **BETJI RAJH** 1934; **POVELIČEVANJE ARIJSKE RASE**; totalitarna država, koncentracijska taborišča // **KRISTALNA NOČ 1938** rasni zakoni, razbili lokale, pokopališča, sinagoge, iz javnega življenja // **GOSPODARSKO USPEŠEN REŽIM**: manjša brezposelnost; ustaljenost nemške marke, gospodarstvo sposobno preživeti državo; 1935 splošna vojaška obveznost 1936 IT, naveza z Japonsko